

סוכות

וקרב פזורינו מבין הגויים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ (ישעיהו כז, יג)

יש לעיין מדוע חוזרים פעמיים על אותו הדבר במילים שונות; מצד אחד פזורינו מצד שני נפוצותינו, מצד אחד מבין הגויים ומצד שני מירכתי ארץ.

בספר "שמעה תפלתי" מביא בשם הגר"ח קניבסקי שליט"א שמירכתי ארץ משמעו אפילו אם אין שם גויים, כגון מעבר לנהר סמבטיון.

ובהערה שם כתב: והיינו ש"קרב פזורינו מבין הגויים" הוא נגד שבט יהודה ובנימין המפוזרים בכל הארצות, "ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ" הוא נגד עשרת השבטים שגלו לפניו מן נהר סמבטיון (כדאיתא במדרש רבה בראשית עג, ה, ועיין רמב"ן דברים לב, כו).

ושוב מצאתי שכן כתב בספר "שער בת רבים" (פרשת נצבים) עה"פ "ושב ה' אלוקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמין וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'". אמר כאן ב' מיני קיבוץ, עשרת השבטים האסורים בנהר סמבטיון ובני שבט יהודה ובנימין הפוזרים בד' כנפות הארץ, וזה "ושב וקבצך מכל העמים וגו'" נגד שבט יהודה ובנימין, שהם אינם נדחים כי נודע מקומם, ורק שהם נפוצים זה כאן וזה כאן, ונגד עשרת השבטים אמר "אם יהיה נדחך וגו'" שהם נדחים רחוק מאוד מא"י, אפי' משם יקבצך ה' אלוקיך ומשם יקחך ה' בעצמו ובכבודו, ואמר "והביאך ה' אלוקיך אל הארץ וגו'" שלא יצטרכו לבוא ברגליהם אך ה' בעצמו יביאם ע"י עננים. וע"ש עוד שכתב שזה מה שאומרים "תקע בשופר וכו' ושא נס לקבץ גלויותינו" - היינו עשרת השבטים שהם יבואו תחילה לכאן, וקבצונו יחד היינו שבט יהודה ובנימין, מארבע כנפות הארץ.

וע"ש שכתב לבאר שזה מה שאומרים וקרב פזורינו וכו'. הוסיף וכתב הרב הגאון רבי יאיר ישראלי שליט"א: עוד נ"ל דהנה יש כאן ג' דברים המקבילים זה לזה, קרב - כנס, פזורינו - נפוצותינו, גויים - ירכתי ארץ. ובביאור ההבדל ביניהם נראה, דלהפיץ פירושו כשהמטרה היא שלא יהיו יחדיו כאן, והפצתם היא ללא יעד מוגדר, וכמו שמצינו "קומה ה' ויפוצו אויבך", "פן נפוץ על פני כל הארץ", (ואולי שייך לשורש 'נפץ', כאבני קיר מנופצות - ישעיהו כז, וניפץ עולליך אל הסלע - תהלים קלז), ואילו "פזר עיקרו שהדבר יתפזר ויגיע ליעדים רבים, כמו "פיזר נתן לאביונים" - שעיקר מטרת הצדקה היא המקבל, וכן "כפור כאפר יפזר". וא"כ הדברים מבוארים היטב, שהרי מטרת הגלות שתיהם הנה, א' לגלות מן הארץ ולא להיות יחדיו, וכדכתיב "והפיץ ה' אתכם בעמים" (דברים ו, כז). ב' איתא בפסחים (פז:): שמטרת הגלות היא כדי שיתוספו עליהם גרים.

ואכן בשביל המטרה הראשונה העיקר שיפוצו מארצם, ואילו בשביל המטרה השניה העיקר שיפוזרו בין הגויים כדי להביא את הגרים משם. ומשום כך, את הנשלח למטרה מסויימת צריך לקרב חזרה למקומו, ואילו את אלו שהופצו צריך לכנס חזרה. וא"כ הכל מדוייק כמין חומר "וקרב פזורינו מבין הגויים - ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ".

מקור: הרב לוינשטיין

סוכות